МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології, філософії та соціально-гуманітарних дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор з науково-педагогічної роботи
Сергій СЛОБОДЯН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Program of the Discipline

ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ

Psychology of influence

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

тип дисципліни вибіркова

мова викладання українська

Миколаїв – 2023 р.

Робоча програма навчальної дисципліни *«ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ»* є вибірковою дисципліною

«_1__» _вересня_____ 2023 року. 11 с.

Розробник: *Чусуєва І. Є., кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології, філософії та соціально-гуманітарних дисциплін*

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ»* розглянуто на засіданні *кафедри психології, філософії та соціально-гуманітарних дисциплін*

Протокол №_1__ від «_30__»_серпня_____2023 р.

Завідувач кафедри Олена ГОГОРЕНКО

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ»* розглянуто методичною комісією *Навчально-наукового гуманітарного інституту*

Протокол №_3__ від «_13_» _жовтня_2023 р.

Голова МР ННГІ Олег БОБІНА

Проєкт робочої програми навчальної дисципліни *«ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ»* погоджено з навчальним відділом НУК

Начальник НВ НУК Андрій ЛАБАРТКАВА

Робоча програма навчальної дисципліни *«ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ»* затверджено Навчально-методичною радою НУК

Протокол №_8__ від «_25_» _жовтня_2023 р.

Голова НМР НУК Євген ТРУШЛЯКОВ

© НУК, 2023

ЗМІСТ

Вступ 4
1. Опис навчальної дисципліни 5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни 5
3. Передумови для вивчення дисципліни 5
4. Очікувані результати навчання 6
5. Програма навчальної дисципліни 6
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методів їх демонстрування 9
7. Форми поточного та підсумкового контролю 9
8. Критерії оцінювання результатів навчання 11
9. Рекомендовані джерела інформації 11

ВСТУП

Анотація

В навчальному курсі висвітлюються: предмет, методи, основні концепти, положення, поняття, сучасні підходи у психології впливу як спорідненої галузі психологічної науки. Психологічний вплив, як найбільш значущий психологічний процес, психологічний феномен, та соціально-психологічне явище, яке має надзвичайне значення, роль і функцію у житті будь-якої людини. Структура, система, функції, підсистеми, особливості взаємодії та взаємовідносин в системі психологічного впливу виступає змістовним навантаженням навчальної дисципліни. Важлива складова курсу – показати, що психологічний вплив як психологічний феномен має певну структуру, закони, умови і чинники, класифікацію, особливості протікання, динаміку, особливості. Курс базується на значному масиві фактів, одержаних за допомогою наукових досліджень, практичної консультативної роботи.

Ключові слова: психологічний вплив, чинники впливу, мішені впливу, управління впливом, види психологічного впливу, структура психологічного впливу.

Abstract

The training course covers: the subject, methods, basic concepts, provisions, concepts, modern approaches in the psychology of influence as a related field of psychological science. Psychological influence, as the most significant psychological process, psychological phenomenon, and socio-psychological phenomenon, which has an extraordinary importance, role and function in the life of any person. The structure, system, functions, subsystems, features of interaction and relationships in the system of psychological influence act as a meaningful load of the educational discipline. An important component of the course is to show that psychological influence as a psychological phenomenon has a certain structure, laws, conditions and factors, classification, features of the flow, dynamics, and features. The course is based on a significant array of facts obtained through scientific research and practical consulting work.

Key words: psychological influence, factors of influence, targets of influence, management of influence, types of psychological influence, structure of psychological influence.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів – 5</td><td rowspan="3">Для всіх галузей знань</td><td colspan="2">Вибіркова</td></tr>
<tr><td>Модулів – 1</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів – 2</td><td>3-й</td><td>3-й</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Електронний адрес РПНД на сайті Університету</td><td rowspan="5">Для всіх спеціальностей</td><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>5-й</td><td>5-й</td></tr>
<tr><td rowspan="3">Загальна кількість годин – 150</td><td colspan="2">Лекцій</td></tr>
<tr><td>30 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семінарські</td></tr>
<tr><td>Тижневих годин для денної форми навчання:
аудиторних – 3;
самостійної роботи студента – 7</td><td rowspan="4">Освітній рівень:
перший (бакалаврський)</td><td>30 год.</td><td>6 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>90 год.</td><td>138 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Вид контролю: залік</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю: комбінована</td></tr>
</table>

2. МЕТА ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни *«ПСИХОЛОГІЯ ВПЛИВУ»* є формування наукових уявлень про феномен психологічного впливу: структуру, динаміку процесу психологічного впливу, види психологічних впливів, форми, психологічні особливості впливу, психологічні способи захисту від негативних психологічних впливів. Формування здатності і готовності до впровадження психологічного впливу та захисту від негативних впливів у власній життєвій практиці. Ці знання є необхідним блоком у структурі психологічної теорії і практики, вони виступають базисом для практичного застосування прикладних психологічних знань у практиці, і науковою основою психологічної культури особистості.

Цілі курсу:

- сформувати у студентів уявлення про специфіку функціонування психологічного впливу, його види, структуру, форми, динаміку та особливості;
- ознайомити студентів з особливостями перебігу нормативних та ненормативних форм психологічного впливу;
- висвітлити роль психологічного впливу в різних соціальних практиках;
- з'ясувати роль психологічного впливу в житті людини;
- сформувати уявлення щодо усвідомленого та відповідального ставлення до методів психологічного впливу.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумов вивчення дисципліни немає, так як вона є вибірковою.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Дисципліна сприяє формуванню у студентів таких компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.
ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
ЗК 6. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
ЗК 7. Здатність працювати в команді.
ЗК 8. Здатність працювати автономно.
ЗК 9. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК 10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

В процесі засвоєння дисципліни студент повинен знати:

- про предмет, задачі психології впливу;
- функції психологічного впливу;
- основні відомості про психологічний вплив;
- основні характеристики психологічного впливу;
- основні характеристики та шляхи захисту від негативних психологічних впливів;
- поняття про психологічний вплив та його структуру;
- феномен психологічного впливу;
- особливості психологічних впливів різного виду.

мати уявлення:

- про тенденції у сучасній психологічній літературі з психології впливу;
- про системний підхід у психології впливу;
- про здійснення психологічного аналізу впливів;
- застосовувати основні діагностичні підходи для вивчення психологічних впливів;
- вміти діагностувати та розробляти рекомендації щодо попередження негативних психологічних впливів;
- аналізувати проблемні моменти в ситуації психологічного впливу та застосовувати набуті знання у практиці.

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Сутність, види, структура, механізми психологічного впливу

Тема 1. Психологічний вплив у вигляді управління.

Вплив як психологічний процес. Феномен психологічного впливу. Предмет вивчення психології впливу. Структура психологічного впливу. Чинники психологічного впливу. Управління як форма психологічного впливу. Приховане управління в процесі впливу. Управління в ході бесіди. Управління в діловому спілкуванні. Управління у відносинах дорослих і дітей. Управління в соціальному процесі.

Література: [5], стор. [5-89].

Тема 2. Психологічний вплив у вигляді маніпулювання.

Маніпулювання як особлива форма психологічного впливу. Маніпулювання інформацією. Маніпуляції між дітьми і дорослими. Маніпуляції в діловій сфері. Маніпулювання в міжособистісних відносинах. Захист від маніпуляцій. Універсальний алгоритм захисту від маніпуляцій. Пасивний захист. Активний захист. Контрманіпуляція.

Література: [5], стор. [99-201]

Тема 3. Психологічний вплив у вигляді переконання, прохання, самопросування.

Процес переконання. Ефекти переконання. Практичні прийоми переконання. Модель процесу переконання. Модель психологічного впливу через прохання. Резерви і чинники прохання в процесі впливу. Тактика самопросування. Створення власного іміджу. Моделі самопросування.

Література: [5], стор. [308-397].

Змістовий модуль 2. Психологічний вплив у практиці соціальних відносин

Тема 4. Вплив через емоційне зараження, чутки, навіювання

Невербальні засоби навіювання. Модель навіювання в процесі психологічного впливу. Фонове забезпечення навіювання. Емоційне зараження як форма впливу. Феномен маси і натовпу. Модель психологічного зараження. Модель впливу через чутки. Викривлення в процесі чуток.

Література: [5], стор. [436-540].

Тема 5. Психологічний вплив через примус, напад, ігнорування

Примус як форма психологічного впливу. Фактори примусу. Модель примусу в процесі впливу. Психологічний тиск як форма впливу. Агресія як форма психологічного впливу. Конфлікт як форма впливу. Засоби протидії агресії і тиску. Сутність і модель ігнорування. Ігнорування як самозахист від небажаного впливу.

Література: [5], стор. [542-609].

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	денна форма				заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	с	с.р.		л	с	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Змістовий модуль 1. Сутність, види, структура, механізми психологічного впливу								
Тема 1. Психологічний вплив у вигляді управління.	30	6	6	18	30	2	2	26
Тема 2. Психологічний вплив у вигляді маніпулювання.	30	6	6	18	30		2	28
Тема 3. Психологічний вплив у вигляді переконання, прохання, самопросування.	30	6	6	18	30	2		28
Разом за змістовим модулем 1	90	18	18	54	90	4	4	82
Змістовий модуль 2. Психологічний вплив у практиці соціальних відносин								
Тема 4. Вплив через емоційне зараження, чутки, навіювання	30	6	6	18	30		2	28
Тема 5. Психологічний вплив через примус, напад, ігнорування	30	6	6	18	30	2		28
Разом за змістовим модулем 2	60	12	12	36	60	2	2	56
РАЗОМ ЗА КУРСОМ	150	30	30	90	150	6	6	138

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Психологічний вплив у вигляді управління.	6	2
2	Тема 2. Психологічний вплив у вигляді маніпулювання.	6	2
3	Тема 3. Психологічний вплив у вигляді переконання, прохання, самопросування.	6	
4	Тема 4. Вплив через емоційне зараження, чутки, навіювання	6	2
5	Тема 5. Психологічний вплив через примус, напад, ігнорування	6	
	Разом	30	6

Самостійна робота

Розподіл годин самостійної роботи для студентів денної форми навчання:

- підготовка до семінарських занять – ***2-4год./1 заняття***;
- написання рефератів, есе, виконання розрахункових, розрахунково-графічних або графічних робіт, домашньої контрольної роботи, перекладу, аналітичний огляд, аналіз

практичних, проблемних ситуацій (обсяг однієї роботи 10-20 аркушів А4) – ***мінімум 15 годин на 1 роботу***;

- підготовка до контрольних заходів – ***(15-30) год. на 1 захід***.

Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Підготовка до семінарів	30	18
2	Ситуативні (практичні) завдання	30	60
3	Підготовка до контрольної роботи	30	60
	Разом	90	138

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ, ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДІВ ЇХ ДЕМОНСТРУВАННЯ

Методи навчання: способи, якими забезпечується набуття здобувачами відповідних компетенцій через засвоєння програмного матеріалу та активізацію навчального процесу, а саме (обрати необхідне):

- **для всіх видів занять:** робота з літературою; пояснення; дискусія; диспут;
- **для лекційних занять:** лекція; бесіда; ілюстрування;
- **для семінарських занять:** вправа; практична робота; дидактична гра;
- **методи контролю і самоконтролю:** фронтальне опитування; контрольні роботи, диктанти, письмові заліки; контрольні тестові роботи програмованого типу (перелік запитань і можливі варіанти відповідей).

Альтернативно може застосовуватися наступна класифікація методів навчання: пояснювально-ілюстративний метод; проблемного викладу; частково-пошуковий метод; дослідницький.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання виступають:

- залік;
- стандартизовані тести;
- наскрізні проєкти;
- командні проєкти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

7. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету. Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати до 100 балів.

Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (*активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інше*).

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях та набутих практичних навичок під час виконання

завдань практичних робіт. Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форми контролю результатів навчальної діяльності студентів та їх оцінювання

Відповіді на семінарах	Критерії оцінювання
5	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міждисциплінарні зв'язки, містить аргументовані висновки
4	Відповідь в цілому правильна, достатньо повна, логічна; допущені несуттєві помилки та неточності у викладенні матеріалу
3	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована
2	Відповідь має суттєві помилки, аргументи не сформульовані, використовуються невірна термінологія.
1	Відповідь містить значну кількість суттєвих помилок, не обґрунтована
0	Студент не дає відповіді
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 25 (5 тем по 5 балів).	

Поточний модульний контроль у формі тестування

Правильних відповідей, %	100	90	80	70	60	50	40	30	20	10
Бал	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

Ситуативні (практичні) завдання	Критерії оцінювання
11-10	Вичерпне висвітлення обраної проблематики, чіткий виклад матеріалу, грунтовний аналіз поданого, використання інформації широкого діапазону, творче оперування матеріалом, робота виконана правильно і самостійно, відбиває належний рівень знань, та сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань.
9-7	Якісне викладання матеріалу з обраної проблематики з уривчастим аналізом матеріалу, робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, відбиває належний рівень знань; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань.
6-4	Систематизований та логічний виклад матеріалу, робота виконана, але містить помилки, відбиває недостатній рівень знань та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються для даного типу завдань.
3-1	Часткове структуроване викладення матеріалу, виконана робота не відповідає вимогам, які вказані вище як критерії для виставлення позитивної оцінки.
0	Текст і зміст роботи не відповідає темі. Робота має неохайний вигляд. Студент не розуміє питання теми.
Максимальна оцінка студента за даний компонент програми 55 балів (5 завдань по 11 балів)	

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Участь у семінарських заняттях	5х5 балів = 25 балів	5х5 балів = 25 балів
Контрольна робота (тестування)	2х10 балів = 20 балів	2х10 бали = 20 балів
Ситуативні (практичні) завдання	5х11 балів = 55 балів	5х11 бали = 60 балів
Всього	100	100

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Кількість балів	Вид роботи	Кількість балів
ЗМ1	Т1	Участь у семінарі	5	Участь у семінарі	5
		Ситуативні (практичні) завдання	11	Ситуативні (практичні) завдання	11
	Т2	Участь у семінарі	5	Участь у семінарі	5
		Ситуативні (практичні) завдання	11	Ситуативні (практичні) завдання	11
	Т3	Участь у семінарі	5	Участь у семінарі	5
		Ситуативні (практичні) завдання	11	Ситуативні (практичні) завдання	11
	ПМК	Тестування	10	Тестування	10
ЗМ2	Т4	Участь у семінарі	5	Участь у семінарі	5
		Ситуативні (практичні) завдання	11	Ситуативні (практичні) завдання	11
	Т5	Участь у семінарі	5	Участь у семінарі	5
		Ситуативні (практичні) завдання	11	Ситуативні (практичні) завдання	11
	ПМК	Тестування	10	Тестування	10
Сума			100		100

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Кара-Мурза С.Г. Маніпуляція свідомістю : навчальний посібник. К.: Оріони, 2006. 528 с.
2. Носенко Е. Л., Петренко Т. М. Діагностика особистості засобами невербального спілкування : моногр. К.: Вид-во «Освіта України», 2013. 191 с.
3. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія: [посібник] К: Академвидав, 2003. 440 с.
4. Татенко В.О. Соціальна психологія впливу: Монографія. К.: Міленіум, 2008. 216 с.
5. Чалдіні Р. Психологія впливу. http://loveread.ec/read_book.php?id=51721&p=1
6. Шейнов В. П. - Психологічний вплив. Мн. : Харвест. 2011. 640 с. http://ni.biz.ua/11/11_16/11_162902_ministerstvo-yustitsii-v-pravovoy-sisteme-rossii.html

Допоміжна література

1. .Карковська Р. Позиції сторін міжособистісного спілкування як чинник ефективності психологічного впливу. *Вісник Одеського національного університету імені І.І. Мечникова. Серія психологія*. Одеса : «Астропринт», 2012. Вип. 8 (20). Т. 17. С. 384–393.
2. Тернер Дж. Социальное влияние. СПб.: Питер, 2003. 256 с.

Інформаційні ресурси в інтернет

1. http://books.googl.com
2. http://pidruchniki.ws
3. http://studentam.net.ua/
4. https://scibook.net/
5. https://psihologia.info
6. https://psyfactor.org

Розробник програми І. Є. Чугуєва